

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ

Філалагічны факультэт

Кафедра беларускага мовазнаўства

Анатацыя да дыпломнай работы

**ФРАЗЕАЛАГІЗМЫ З КАМПАНЕНТАМ-ЛІЧЭБНІКАМ У
БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ**

Власюк Анастасія Сяргееўна

Навуковы кіраўнік:
кандыдат філалагічных навук,
дацэнт А. Л. Садоўская

Мінск, 2024

АНАТАЦЫЯ

Колькасць старонак дыпломнай работы – 65

Колькасць дадаткаў – 1

Колькасць выкарыстаных бібліяграфічных крыніц – 83

Ключавыя словы: ФРАЗЕАЛОГІЯ, ФРАЗЕАЛАГІЗМ, КАМПАНЕНТ-ЛІЧЭБНІК, ЭТЫМАЛАГІЧНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА, СТРУКТУРНА-ГРАМАТЫЧНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА, КАМПАНЕНТНЫ АНАЛІЗ, ЭТНАЛІНГВІСТЫЧНЫ АНАЛІЗ.

Аб’ектам даследавання з’яўляюцца беларускія фразеалагізмы з кампанентам-лічэбнікам, г. зн. тыя ўстойлівыя моўныя адзінкі, у склад якіх уваходзяць лексемы, што маюць у сваёй семантычнай структуры кампанент значэння ‘лік’ і вытворныя ад іх.

Прадмет даследавання – структурна-граматычная, этымалагічная і этналінгвістычная характарыстыка фразеалагізмаў з кампанентам-лічэбнікам у беларускай мове.

Мэта дыпломнай работы – ажыццявіць комплексны аналіз беларускіх фразеалагізмаў з кампанентам-лічэбнікам у структурна-граматычным, этымалагічным і этналінгвістычным аспектах.

Метады даследавання: апісальна-аналітычны метады; метады кампанентнага, семантычнага, этымалагічнага, марфалагічнага, сінтаксічнага і этналінгвістычнага аналізу.

Атрыманыя вынікі і іх навізна. У выніку праведзенага даследавання паказаны магчымасці метадаў кампанентнага і этналінгвістычнага аналізу ў сучаснай фразеалогіі на матэрыяле ўстойлівых адзінак з кампанентам-лічэбнікам. Устаноўлены структурна-граматычныя разнавіднасці, тыпы і мадэлі фразеалагізмаў з лікавым кампанентам у беларускай мове, прасочана іх прадуктыўнасць і разнастайнасць структурнай арганізацыі. Ажыццёўлена этымалагічная класіфікацыя беларускіх фразеалагізмаў з кампанентам-лічэбнікам.

Практычная значнасць. Матэрыялы дыпломнай работы могуць быць выкарыстаны: 1) пры далейшай распрацоўцы праблем і пытанняў беларускай лексікалогіі і фразеалогіі; 2) пры выкладанні курса сучаснай беларускай мовы (раздзелаў «Лексікалогія», «Фразеалогія», «Марфалогія»), курса «Этналінгвістыка» ва ўстановах вышэйшай адукацыі, пры падрыхтоўцы спецкурсаў для студэнтаў-філолагаў; 3) на ўроках беларускай мовы і на факультатыўных занятках ва ўстановах агульнай сярэдняй адукацыі, паколькі такія матэрыялы фарміруе ў вучняў цікавасць да роднага слова і духоўнай спадчыны сваіх продкаў.

АННОТАЦИЯ

Количество страниц дипломной работы – 65

Количество приложений – 1

Количество использованных библиографических источников – 83

Ключевые слова: ФРАЗЕОЛОГИЯ, ФРАЗЕОЛОГИЗМ, КОМПОНЕНТ-ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ, СТРУКТУРНО-ГРАММАТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА, ЭТИМОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА, КОМПОНЕНТНЫЙ АНАЛИЗ, ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.

Объектом исследования являются белорусские фразеологизмы с компонентом-числительным, т. е. устойчивые языковые единицы, в состав которых входят лексемы, имеющие в своей семантической структуре компонент значения ‘число’ и производные от них.

Предмет исследования – структурно-грамматическая, этимологическая и этнолингвистическая характеристика фразеологизмов с компонентом-числительным в белорусском языке.

Цель дипломной работы – осуществить комплексный анализ белорусских фразеологизмов с компонентом-числительным в структурно-грамматическом, этимологическом и этнолингвистическом аспектах.

Методы исследования: описательно-аналитический метод; методы компонентного, семантического, этимологического, морфологического, синтаксического и этнолингвистического анализа.

Полученные результаты и их новизна. В результате проведенного исследования продемонстрированы возможности методов компонентного и этнолингвистического анализа в современной фразеологии на материале устойчивых единиц с компонентом-числительным. Установлены структурно-грамматические разновидности, типы и модели фразеологизмов с числовым компонентом белорусского языка, прослежена продуктивность и разнообразие их структурной организации. Осуществлена этимологическая классификация белорусских фразеологизмов с компонентом-числительным.

Практическая значимость. Материалы дипломной работы могут быть использованы: 1) в дальнейшей разработке проблем и вопросов белорусской лексикологии и фразеологии; 2) в процессе преподавания курса современного белорусского языка (разделы «Лексикология», «Фразеология», «Морфология»), курса «Этнолингвистика» в учреждениях высшего образования, в подготовке спецкурсов для студентов-филологов; 3) на уроках белорусского языка и факультативных занятиях в общеобразовательных учреждениях, поскольку такой материал формирует у учащихся интерес и уважение к родному языку и духовному наследию предков.

ANNOTATION

The number of the pages of the thesis is 65

The number of applications is 1

The number of used bibliographic sources is 83

Keywords: PHRASEOLOGY, COMPONENT-NUMERAL, ETYMOLOGICAL CHARACTERISTIC, STRUCTURAL AND GRAMMATICAL CHARACTERISTIC, COMPONENT ANALYSIS, ETHNOLINGUISTIC ANALYSIS.

The object of the research: belarusian phraseological units with a numeral component, i.e. those stable language units, which include lexemes that have in their semantic structure the meaning component 'number' and derivatives from it.

Subject of the research: the structural-grammatical, etymological and ethno-linguistic characteristics of the phraseological with a numeral component units of the Belarusian language.

The aim of the thesis – to produce a comprehensive analysis of Belarusian phraseological units with a numeral component in structural, grammatical, etymological and ethnolinguistic aspects.

Methods: descriptive-analytical method; methods of component, semantic, etymological, morphological, syntactic and ethnolinguistic analysis.

The results and their novelty. As a result of the study, the possibilities of the methods of component and ethnolinguistic analysis in modern phraseology are shown on the basis of stable units with a numeral component. Structural-grammatical varieties, types and models of phraseology with a numeral component of the Belarusian language have been established, their productivity and diversity of structural organization have been traced.

The practical significance. The materials of the diploma work can be used: 1) in the further development of problems and issues of Belarusian lexicology and phraseology; 2) when teaching the course of the modern Belarusian language (sections «Lexicology», «Phraseology», «Morphology»), the course «Ethnolinguistics» in higher educational institutions, in the preparation of special courses for students of philology; 3) in the lessons of the Belarusian language and extracurricular activities in general educational institutions of the republic, since such material forms students' interest in and respect for their native language and the spiritual heritage of their ancestors.